

GYÓGYSZERÉSZETTÖRTÉNETI KÖZLEMÉNYEK

Gyógyszerészet 44. 290-300. 2000.

Gondolatok gyógyszerészeink „Pro Patria 1939–1945” emléktáblájánál

Prof. Dr. Zalai Károly

„Egy nemzet jövője csak annyit ér,
amennyire becsülni tudja hőseinek emlékét”.
(Baradlai János)

A magyar gyógyszerésztársadalom adós a II. világháborúban elesett katonáknak, munkaszolgálatosoknak és üldözött gyógyszerészeknek, a holocaust áldozatainak, továbbá a harci események, bombázások folytán meghalt civilek adatainak összegyűjtésével, feldolgozásával és emléküik méltó formában való megőrzésével. Megkívánja ezt tőlünk a humánus, az emberséges szemlélet és elődeink ilyen irányú nemes tevékenysége, ami már hagyománynak is tekinthető.

Az 1848–49-es szabadságharcban résztvevő gyógyszerészek emlékére a budavári „Arany Sas Patikamúzeum” udvari falán emléktáblát helyeztek el és avattak fel, melyen olyan kiemelkedő személyiségek, gyógyszerészek neve olvasható, mint pl. Fácányi Ármin, Tamássy Károly, Pillich Ferenc, Than Károly és Zólyomi Wágner Daniel.

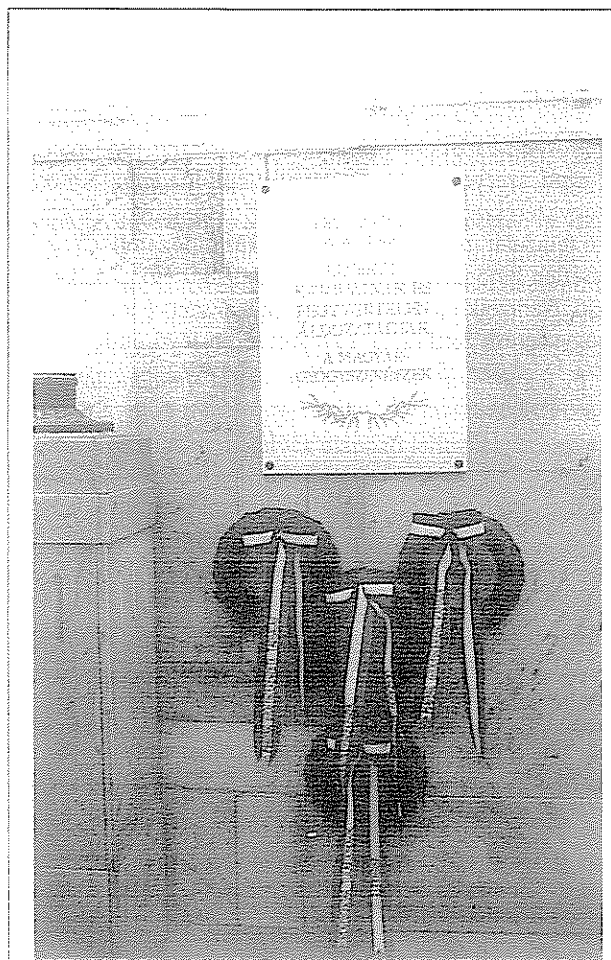
A Szabadságharc 150 éves jubileumán, 1998-ban a Magyar Gyógyszerészeti Társaság és a Magyar Orvostörténeti Társaság elnöksége és tagsága tisztelgett a harcosok emlékműve és emléke előtt. Ünnepi beszédet mondott és koszorút helyezett el a gyógyszerészeti társaság elnöke.

A magyar gyógyszerészek „Pro Patria 1914–1918” emléktáblája felállítását dr. Gaál Endre, a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület elnöke kezdeményezte a „hősi halált halt gyógyszerészek” emlékének megőrzésére. Az emléktábla Kisfaludy-Strobl Zsigmond alkotása; 1927-ben az egyesület VI. kerületi Szófia utca 17. sz. alatti székházában állították fel. Az összegyűjtött adatok szerint 125 gyógyszerész halt hősi halált, de az elcsatolt területeken nem lehetett megfelelő kutatást végezni. Az elesett gyógyszerészek neveit és adatait az 1930-ban kiadott Baradlay-Bárony könyv I. kötete közli. Ötven év után szükségessé vált az emlékmű áthelyezése, így az a Semmelweis Egyetem Gyógyszerésztudományi Kara Egyetemi Gyógyszertára IX. kerület Högyes Endre utca 7. sz. alatti épületében, 1982-ben méltó elhelyezést kapott. Itt a FIP elnöke 1984-ben koszorút helyezett el.

Az I. világháború hősi halottainak tisztelete a budapesti egyetemen szokásossá vált. A végzős gyógyszerészhallgatók az utolsó oktatási napon ballagásuk során zárt sorokban felkeresték a bölcsészeti kar Múzeum körüli Trefort kertjében elhelyezett emlékművet és koszorút helyeztek el megemlékezésül.

A gyógyszerészek feladata a gyógyszerellátásban – a gyógyszer-előállításától a gyógyszer felhasználásáig – sokrétű, és további folyamatos egyidejű feladata a gyógyszer-

részi kultúra fejlesztése. Ehhez minden nemzedéknek meg kell találnia a maga sajátos helyét az ország adott társadalmában. Nemzedékről nemzedékre meg kell élni a különböző helyzetekben a hivatásunkhoz való hűségünket és készségünket változó feladataink megoldásában az etikai normáknak, a tudomány és a gyakorlat adottságainak megfelelően. Sajátos helyzetünkhöz igazodóan kell az ország polgáraként megélni egészségügyi hivatásunk, az ország gyógyszerellátása minden feladatát. Ez nem volt könnyű és ma sem az. A mi nemzedékünk megélt két világháborút, a trianoni tragédiát, külföldi hatásra a nemzeti és vallási gyűlölködést, Auschwitzot és Gulágot, náci és kommunista ideológiát és a holocaust kegyetlenségeit, a kitelepítést és a lakosság kicserélését. Most éljük az 1956-os forradalom újraértékelését és a rendszerváltás

1. ábra. Az emléktábla az MGYK épületének falán. Az emléktábla szövege: „Pro Patria 1939–1945. Elesett katonáink és fegyvertelen áldozataink. A magyar gyógyszerészek.”

vajúdását. Ebben a helyzetben is fejlesztünk kell a gyógyszerészeti kultúrát a társadalmi igényeinknek megfelelően. Nem vagyunk magunkra hagyatva, mert szinte századunk kezdetétől fogva részt veszünk a Nemzetközi Gyógyszerész Szövetség munkájában, akik segítenek nekünk a gyógyszerészi gondoskodás, etika, elmélet, tudomány és gyakorlat fejlesztésében.

A most felállított „Pro Patria 1939–1945” emléktábla a Magyar Gyógyszerészeti Társaság Gyógyszerésztörténelmi Szakosztálya kezdeményezésére, továbbá a Magyar Gyógyszerész Kamara erkölcsi és anyagi támogatásával valósult meg.

Legnehezebb feladat volt a háborúban elesett katonáknak, a munkaszolgálatosoknak, és az üldözött és deportált civil áldozatoknak, fogoly- és koncentrációs táborok elpusztult személyeinek, továbbá a légítámadások és utcai harcok szerencsétlen áldozatainak felkutatása és azonosítása. A munka irányítását szakosztályunk alelnöke dr. Sági Erzsébet gyógyszerész nő vállalta magára, és fáradhatatlan szorgalommal és pontossággal, sok esetben személyes utánajárással végezte. Elismerés és köszönet illeti hiányt pótló tevékenységéért. A munka adatait és eredményeit a szaklapok teszik közzé. Az anyag 135 személyt foglal magában, de nem tekinthető lezártnak. A legnagyobb igyekezet ellenére szinte biztos, hogy nem volt lehetőség minden áldozat adatainak felkutatására. A még fellelhető személyek adatait szíveskedjenek az MGYT titkárságával közölni. *Kiegészítő közleményt tervezünk még ez évben megjelentetni.*

A Nemzetközi Gyógyszerészeti Szövetség 1953-ban 25 nemzeti szervezet részvételével alapította meg Katonagyógyszerész Szekcióját, amely a tudományos és szakmai feladatai mellett ápolja a háborús áldozatok, és az ismeretlen katona emlékeit is. A FIP 1984. évi „44. Budapesti Nemzetközi Kongresszusán” a szervezet Katonagyógyszerész Szekciója a Hősök terén lévő emlékműnél

fejet hajtott és koszorút helyezett el a magyar ismeretlen katona sírja és emléke előtt.

A Lengyel Gyógyszerészeti Társaság VIII. Gyógyszerésztörténelmi Konferenciáján 1999-ben Társaságunk két képviselőjét az a megtisztelés érte, hogy a lengyel ismeretlen katona emlékművénél Varsóban – a lengyel társaság elnökével és főtitkárával együtt – tisztelegthettek a lengyel hősök emléke előtt.

A „Pro Patria 1939–1945” emléktábla leleplezése alkalmával tisztelettel és nagybecsüléssel hajtunk fejet a háború gyógyszerész hősei, gyógyszerész áldozatai előtt, akik nem élhették meg az emberi élet teljességét, szorgalmas munkájuk gyümölcsét, a megérdemelt idős kor örömeit és nyugalját. Mi, akik most rájuk emlékezünk, megélhettük a XXI. századforduló küszöbét, ami nagyrészt nem a mi érdemünk, így a jobb és szebb jövő reményében cselekedhetünk, tehetünk hivatásunk és a gyógyszerészet, a gyógyszerészeti kultúra növelése érdekében. A reménység a boldogság utáni vágyakozás szellemi és testi vonatkozásban. A reménység a gyógyszerész etikus magatartása hivatása gyakorlásában, nagyjaink és a múlt tisztelete, az emlékek megbecsülése, ami nagy mértékben hozzájárulhat a gyógyszerészet kultúrájának és etosának emeléséhez.

A jobb és szebb jövő reményében ígérjük, hogy az elesett katonák, munkaszolgálatosok, áldozatok emlékeit nem felejtsük el és egészségügyi, gyógyszerészeti humánus hivatásunk vitelénél mindig úgy járunk el, hogy megakadályozzuk az ellenségeskedést, a vérontást és az emberi élet pusztítását. Reménykedjünk és tegyünk meg mindent a szebb jövő megvalósításáért.

Ezekkel a gondolatokkal a magyar gyógyszerész hősök és áldozatok emléktábláját felavatom.

K. Zalai: *Thoughts at the „Pro Patria 1939–1945” memorial table of our pharmacist.*

A szerző címe: Budapest, Újpesti rakpart 11. – 1137

Gyógyszerész munkatársakat keresek

Tatabánya központi helyen lévő gyógyszerertárába.

Korrekt, jó kereseti lehetőség, az ügyeleti szolgálat nagyon csekély. • Pályakezdőt és gyógyszerész házaspár jelentkezését is várom. Lakásmegoldás megegyezés szerint.

Annóné dr. Csizmadia Beáta
szakgyógyszerész

Tatabánya Centrum Patika • 2800 Fő tér 18/E. • Tel.: 34/310-095, 06-30-9596205